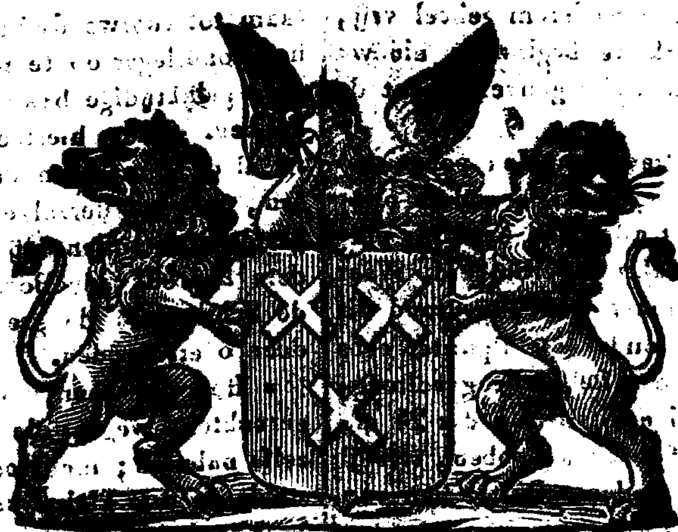
N°. 202 1833.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zaturdag 24 Augustus.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

BERN. — De Belgische bladen vermelden heden, dat de onderhandelingen voor den doortogt van hollandsche troepen over het belgisch grondgebied, van de Noord-Brabandsche grenzen naar Maastricht, tot verwisseling van het garnizoen dezer laatste plaats, hervat zijn. Vier hoofd-officieren, te weten: van de hollandsche zijde, de Majoor *Gagern*, chef van den staf der divisie van den hertog *van Saxen Weimar*, en de Majoor *Mentz*, adjudant van den Generaal *Dibbits*, en van de belgische zijde, de kolonel der genie *Willmar* en de luitenant-kolonel *Trumper*, chef van den staf der eerste divisie van de belgische troepen, onder den generaal *Hurel*, welke divisie in het Limburgsche staat, hadden zich laatstleden vrijdag te Zonhoven, nabij Hasselt, vereenigd. Beide partijen waren nu van de noodige volmagten voorzien, en daar reeds, naar luid der berigten, in de eerste bijeenkomst, laatstleden vrijdag, de beste overeenstemming tusschen de wederzijdsche commissarissen scheen te heerschen, mogt men verwachten, dat deze nieuwe onderhandeling thans den verlangden uitslag zou hebben. Volgens een ander berigt, van den *Courrier de la Meuse*, waren zaturdag de wederzijdsche commissarissen nog tweemalen bijeen geweest, en zouden maandag op nieuw bijeenkomen, maar was er nogtans van den uitslag hunner vereeniging niets uitgelekt.

Overigens hebben de Belgische bladen van heden volstrekt geen staatkundig nieuws. — De *Messager* verhaalt den volgenden trek van afzetterij, welke dezer dagen te Gent werd beproefd. Een welgekleed persoon, zich de zee-kapitein *Wouters* noemende, en zeggende tot een der voornaamste handelhuizen dier stad te behooren, begeeft zich naar de betrekkingen of vrienden van jonge lieden, die hij weet in de Oost te zijn; hij verklaart van daar te zijn gekomen en een pak met goederen en geldswaarde te hebben medegebragt, alles berustende bij een van de Gentsche handelhuizen, 't welk hij aanwijst en waar het pak tegen overgave der declaratie die hij afgeeft en met zijn naam is geteekend, te krijgen is. Hij eindigt zijn verhaal, met de vracht te vragen, die hij somtijds tot 10 of 15 franken doet opklimmen.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 20sten Augustus.

Men verzekert heden, dat dona *Maria* niet later dan den 26sten dezer naar Havre zal vertrekken, en van daar door den admiraal *Napier* met het Portugesche linieschip, *Don Jaoã*, naar Lissabon zal worden overgebragt. Dom *Pedro* zoude uitdrukkelijk gewild hebben, dat zijne dochter niet anders dan met een nationaal vaartuig in de hoofdstad zou komen, om daardoor te minder voedsel te geven aan het vooroordeel, dat onder de bevolking tegen den Franschen en Engelschen invloed vrij algemeen schijnt te zijn. Men zegt voorts, dat een diplomatiek agent van het Fransche ministerie de jonge koningin zal vergezellen, om dadelijk na hare aankomst de akte eener officieele erkenning aan het regentschap over te geven.

In den avond van gisteren is aan het ministerie van buitenlandsche zaken eene conferentie met onderscheidene gezanten gehouden, waarna depeches naar Londen en Madrid zijn afgezonden, die insgelijks naar men zegt, tot deze erkenning betrekking hebben.

— De generaal *Sebastiani* is gisteren tot herstel zijner gezondheid naar de baden van Bourbonne vertrokken, en schijnt dus de overdragt van het interim van het ministerie van oorlog op den admiraal *de Rigny*, geene andere oorzaak te hebben, dan de bekende zwakke toestand van dien *staatsman*.

— De berigten heden uit Zwitserland ontvangen vermelden, dat de Zurichsche landdag op den 12den dezer eene proclamatie aan zijne landgenooten heeft uitgevaardigd, waarbij de laatst genomene besluiten ter algemeene kennisse worden gebragt, met dringende uitnoodiging aan de tot nu toe protesterende kantons, om zich aan de overige aan te sluiten, en daartoe met behoorlijke volmagt hunne afgevaardigden naar Zurich te zenden.

— Uit Bazel schrijft men van den 16den dezer, dat de gemoederen in de landgemeenten nog steeds zeer opgewonden bleven, dat men onder anderen op sommige plaatsen volstrekt geweigerd had de bondstroepen te ontvangen, waarvan het gevolg was, dat de commissarissen van den landdag met eenige kompagnien de stad waren uitgerukt, en met geweld de besluiten der bondsvergadering hadden doen gehoorzamen. In de stad zelve heerschte de beste orde en rust; de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tot de ontwapening der stadssoldaten [illegible].

Het verlies bij den uitval van den 3den dezer geleden, was, bij de eerste berigten, door de algemeene ontsteltenis merkelijk vergroot. Bij nader onderzoek bleek het, dat hetzelve bestond in 60 dooden en 112 gekwetsten.

— De fondsen waren heden (20 *Augustus*) genoteerd: de 5 pCt. kont. 104,95; op tijd 105,15; de 3 pCt. kont. 77; op tijd 77,15; Nap. renten kont. 92,85; Sp. perpet. kont. 69¾; op tijd 70; 3 pCt. kont en op tijd 43⅝; Cortes 17.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 23sten Augustus.

Zr. Ms. korvet *de Panter*, kapitein-luitenant *Edeling*, over wiens lange afwezendheid men eenige ongerustheid koesterde, is laatstleden dingsdag, na tachtig dagen rijzens, ter reede van Vlissingen gearriveerd; aanhoudende tegenwinden en stormen zijn de oorzaken der lange afwezendheid van dit vaartuig geweest. Hetzelve kwam laatst van Corunna, bij kaap Finistère, waar het genoodzaakt geweest is, binnen te loopen.

— Te Utrecht zijn eergisteren doorgemarcheerd, van Delft komende en naar Deventer gaande, het korps artilleristen van de gewezen bezetting der citadel van Antwerpen, bestaande in 13 officieren en 217 onder-officieren en manschappen, tot het 3de bataillon artillerie nationale militie behoorende.

— Uit Petersburg wordt van den 7den dezer gemeld, dat graaf *Orloff* van zijne zending naar Konstantinopel dien dag in de hoofdstad teruggekomen was.

— Den 18den Julij is het engelsche linieschip *Malabar* in de haven van Konstantinopel binnengeloopen en heeft twintig kanonnen overgebragt, welke de koning van Groot-Brittannie aan den sultan ten geschenke had gegeven. Deze stukken, die ongemeen fraai bewerkt zijn, zullen boven op het serail in de nabijheid van het oude paleis des sultans geplaatst worden.

— In de pruissische stad Schlochau, district Marienwerder, is onlangs zekere *Johann Christian Schemmel* overleden, die den hoogen ouderdom van 107 jaren had bereikt. Hij behoorde tot de veteranen van den zevenjarigen oorlog, stond bij het Blüchersche huzaren-regiment en telde 38 jaren krijgsdienst.

Vroeger hebben wij, en met ons andere Nederlandsche dagbladen, aangetoond, welke middelen de fransche en engelsche kabinetten bezigden, om, zoo het mogelijk was, de hollandsche natie van haar gouvernement af te scheiden. Wanneer men, tot bereiking van een zeker doel, zich groote opofferingen moet getroosten, is er niets, wat de menschen ligter ontmoedigd en hun wantrouwen geeft omtrent de aangewende middelen, dan gedurige teleurstelling eener steeds hooger opgevoerde verwachting van eene gelukkige uitkomst. Dat wisten onze vijanden in de londensche conferentie, en daarvan hebben zij zich listiglijk tegen ons bediend. Eerst, door telkens nieuwe moeijelijkheden aan de onderhandelingen in den weg te leggen, door nota's en thema's in het licht te geven, waarbij die vertragingen aan ons gouvernement werden toegeschreven, dacht men, zoude men de hollandsche natie vermoeijen en tegen haar gouvernement in beweging brengen. Dit gelukte echter niet; maar intusschen werd de koophandel met Belgie belemmerd, en werden de bronnen van dat land uitgeput. Er moest alzoo iets anders verzonnen worden, waarbij Belgie in staat gesteld wierd, het *status quo* te kunnen uithouden. Er [illegible] dus hoop op eene spoedige en definitive schikking onzer aangelegenheden worden gegeven, om op het Nederlandsche [illegible] nogmaals den invloed van teleurstellingen te beproeven. Wat konde daartoe beter leiden, dan de overeenkomst van 21 mei; met de zoo hoog opgevijzelde zekerheid van eene [illegible].

De conferentie is intusschen wederom [illegible] en heeft [illegible] werk, op het oude gebouw gesloten; [illegible]: Belgie is inmiddels vrij van alle betaling van schuld, [illegible] geheel vrije *Schelde*, en heeft haar leger op [illegible] [illegible], terwijl toch een fransch leger [illegible] [illegible] wacht

houdt. *Talleyrand* en *Palmerston* zijn alzoo wederom geheel vrij, om hunne reeds vroeger gebezigde taktiek te beginnen, nieuwe vertragingen daar te stellen en het nederlandsche gouvernement de schuld daarvan te doen dragen.

Hierbij wordt nu een andere kunstgreep gevoegd. Men poogt namelijk de weinig doorzigtigen wijs te maken, dat alle andere punten van verschil thans geschikt zijn, en dat alleen de bepaling omtrent *Luxemburg* de sluiting van het Eind-traktaat verhinderd. Waar dit op doelt, laat zich ligtelijk begrijpen; maar hoe ongegrond dit voorgeven en hoe weinig men het over de oude geschilpunten eens is, blijkt ten duidelijksten uit de vordering der Belgische gevolmagtigden te *Londen*, die steeds op de volledige uitvoering der 24 artikelen aandringen en daarvan niet willen afgeweken hebben, terwijl zij bij de conferentie steeds gunstige ooren vinden. De slotsom van dit alles is, dat wij, naar menschelijk inzigt, nog verre van het einde zijn; dat Belgie niets beter kan wenschen dan het *status quo*, en dat *Talleyrand* en *Palmerston* niet zeer geneigd zullen zijn onze zaken met *Belgie* spoedig tot een einde te brengen, en dat het tot hiertoe niet blijkt, dat de overige leden der conferentie den wil of de geestkracht hebben, den knoop door te hakken. Er staat ons, Noord-Nederlandsche natie, thans eene tweeledige keus te doen, of onwillig te worden, en nieuwe opofferingen te weigeren, dat is, met andere woorden, na drie jaren eene schoone vertooning aan *Europa* geleverd te hebben, na eene schitterende rol, onder de toejuiching der volken, aangevangen te hebben, uit een kleinmoedig mistrouwen op ons zelve, in het middelste bedrijf achter de coulissen ons te gaan uitkleeden, en, nagejouwd en uitgefloten, schaamrood weg te kruipen, zonder ooit weder voor het Europesche publiek de oogen te durven opslaan; of te blijven toonen, dat het *Nederland* niet te doen was om eene ijdele praalvertooning te geven, maar om, kunnen wij al niet als onze voorouders de balans houden van *Europa*, ten minste onafhankelijk te zijn, als zij. Bloodaarts, kwaadwilligen en misleide onnoozelen alleen kunnen het eerste kiezen. De onbezweken *Nederlander* steunt op de oude vaderlandsliefde zijner landgenooten, op het hart zijns konings, op het hoofd zijner staatsmannen, op den arm zijner krijgslieden, en kan daarmede gerustelijk de toekomst afwachten.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 20sten Augustus.

De tijdingen uit Zwitserland bepalen zich heden weder tot bijzondere berigten, welke alle getuigen van den onrustigen toestand, immers van de spanning, waarin zich de gemoederen aldaar bevinden. Onder anderen moet men in het kanton Neuenburg voor nieuwe onlusten bevreesd zijn, daar reeds in onderscheidene gemeenten vrijheidsboomen waren geplant. Men vreest algemeen, dat de storing der orde in de kantons Schwytz en Bazel slechts de voorlooper van meer ernstige gebeurtenissen zal zijn.

— Een der Zwitsersche anti-revolutionnaire dagbladen behelst het navolgende opmerkelijke artikel over de jongste gebeurtenissen in dat land:

» Hetgeen wij zeer te bejammeren vinden, is, dat de gebeurtenissen van Bazel en Schwytz, welke voor de ware vrienden der vrijheid zoo treurig en voor de revolutionnairen zoo verblijdend zijn, door de revolutionnairen zelven ontworpen, in de verte voorbereid, en, eindelijk, ten uitvoer gebragt zijn.

» Men weet, dat de zoogenaamde landdag van Zurich reeds lang, zoo het heette, zich schaamde over deszelfs buitengewoon geduld jegens Zwitserland; dat dezelve reeds lang begeerde eene genoegzaam gewapende magt ter beschikking te hebben, ten einde de zoogenaamde oproerigen, die met de rust van Zwitserland speelden, te verpletten, en dit was het eenige oogmerk, waarom dezelve, voor eenige maanden, besloot, het gansche bondsleger op te roepen.

» Deze maatregel bleef zonder gevolgen, omdat, daar er geen oogenschijnlijk voorwendsel toe bestond, dezelve te belagchelijk voorkwam. De revolutionnairen moesten dus een ander middel uitdenken, om het bondsleger niet alleen op te roepen, maar om hetzelve ook, zonder zich aan bespotting bloot te stellen, op den voet van oorlog te brengen. Het kwam er vooral op aan, niet als aanvallers op te treden en al het hatelijke daarvan juist op diegenen te werpen, die men wilde vernielen. Dit was het vraagstuk, dat men had op te lossen.

» Dit plan bood omtrent Bazel volstrekt geene moeijelijkheid aan; integendeel, niets was zelfs gemakkelijker. Al wat men te doen had, was, den Liestalers eene getrouwe gemeente te doen aanvallen, welke zoodanig gelegen is, dat de stad haar niet kon te hulp komen, zonder het Liestaler grondgebied te betreden. Het was zoo klaar als de dag, dat de inwoners van Bazel eerder dat heilige grondgebied zouden schenden, dan die gemeente te doen te gronde gaan; en van dat oogenblik af zou er eene voldoende reden bestaan, om hen als aanvallers te doen aanmerken.

» Doch nieuwe onlusten in het kanton Bazel konden niet genoegzaam tot voorwendsel strekken, om den eersten en tweeden ban van het Bondsleger op te roepen. Het was dus onvermijdelijk, dat er eene gelijktijdige beweging aan den kant van Schwytz plaats moest hebben. Maar hiertoe deden zich groote bezwaren op, aangezien in al de gemeenten der buitendistrikten de gevoelens verdeeld waren, en geen derzelve zich in massa verklaard had, aan Schwytz getrouw te zullen blijven. Er bevond zich dáár geen tusschen andere kantons ingesloten dorp, dat men kon aantasten, ten einde de Schwytzers de grenspalen, welke men hun had toegewezen, te doen overschrijden.

» Hoe zou men het derhalve aanleggen? Men verspreidde losse geruchten, wegens de vijandelijke gezindheden van Schwytz en deszelfs naburen; men toonde zich ongerust, bevreesd, verschrikt: men stelde de drie kleine kantons voor, als wilden dezelve, uit de schuilhoeken hunner gebergten, op het herboren Zwitserland ontelbare drommen van aristokraten doen te voorschijn komen; men vermaande het volk, zich gereed te maken, om geweld met geweld te keeren, enz. Ondertusschen wachtte men zich wel, iets bepaalds bekend te maken, omtrent deze geruchten, welke zich overigens door hunne spoorloosheid zelve tegenspraken. Doch, gelijk het spreekwoord zegt, van stouten laster blijft altijd iets hangen. De revolutionnairen bereikten door deze middelen hun doel; want al gelukte het hun niet, de bevolking in onrust te brengen, dezelve gemaakte echter eenigermate in verwachting op toekomende gebeurtenissen; eene verwachting, welke daarom te gevaarlijker was, dewijl men van niets stelligs kennis droeg.

» De gemoederen dus zoo veel mogelijk voorbereid zijnde, om dezelve aan de noodzakelijkheid van eenen krijstogt te doen gelooven, bleef er niets over, dan Schwytz tot eenen aanval op te hitsen. Men hoopte daartoe te geraken, door, in eene buitengemeente, de aanhangers eener vereeniging te mishandelen en op eene ongehoorde wijs te vervolgen. Onder de verschillende dorpen, waarin men deze onderneming met eenig goed gevolg beproeven kon, verdiende Küssnacht, om twee redenen, de voorkeur: 1°. omdat dit dorp, op de uiterste grenzen van het oude kanton gelegen zijnde, de inwoners van Schwytz eerder genegen zouden zijn, deszelfs aanhangers te hulp te komen, en 2°. omdat, volgens de ligging van laatstgenoemd kanton bij het meer van Lucerne, de bewoners van Schwytz er niet konden binnenrukken, noch zelfs gewapend naderen, zonder den schijn te hebben van Lucerne te willen overmeesteren, en tegen het herrezen Zwitserland eene beweging van reactie te beginnen, van welke men reeds zoo lang gesproken had. Men berekende, dat de bewoners van Schwytz de noodkreeten en aanvragen, om hulp hunner aanhangers, die zoo digt bij hen ter nedergeveld werden, niet in koelen bloede kunnende aanhooren, een grondgebied zouden binnenrukken, van hetwelk zij overigens geenen wettigen afstand hadden gedaan. De bijzonderheden zijn er genoeg van bekend.

» Men ziet hieruit, dat de strik fijn gespannen, de verzoeking zeer sterk was. Bijaldien de bewoners van Schwytz onvoorzigtig gehandeld hebben, kan men hen deswege niet laken. Zij bevonden zich in den toestand van eenen man, die, om des vredes wille, zich lang onthouden had in een huis te gaan, waarop hij echter zeer wettige regten had, doch echter ten laatste zich niet kon weerhouden de deur open te breken, toen hij binnen hetzelve zijnen broeder om hulp hoorde roepen.

» Hoe het zij, waarachtig is het, dat dit het plan is, hetwelk de zoogenaamde landdag van Zurich, op aansporing en ten voordeele van de Fransche Propaganda, gevolgd en ten uitvoer gebragt heeft."

— In een onzer geachtste bladen leest men het volgende berigt: » De woelingen in Zwitserland, en de door den landdag genomene maatregelen tot onderdrukking daarvan, kunnen voor de Duitsche bondsvergadering geene onverschillige zaak zijn. Neemt men daarbij nog in aanmerking, dat Zwitserland eenige honderden Polen heeft opgenomen, wier nabijheid aan sommige Duitsche regeringen, om bekende redenen, ongerustheid inboezemt, en dat bovendien ook een aantal Duitsche woelgeesten aldaar een toevlugtsoord gevonden hebben, dan zoude het geene bevreemding baren, indien het Duitsche bondgenootschap ten aanzien van Zwitserland soortgelijke maatregelen van tusschenkomst nam, als waartoe b. v. Oostenrijk zich door de onlusten in de Italiaansche staten heeft genoopt gevonden. Men beweert, dat dit onderwerp in de daad reeds bij den bondsdag ter sprake gebragt en in overweging genomen is. Mogt intusschen deswegens besluit genomen worden, dan zal waarschijnlijk de uitvoering daarvan niet aan eene der hoofd-mogendheden, maar veeleer aan eenige der mindere staten, worden opgedragen, die deels wegens hunne aardrijkskundige ligging het best daartoe geschikt zijn, deels uit hoofde van hunne mindere magt, aan andere groote Europesche mogendheden geenen argwaan zouden inboezemen."

— Uit Kassel wordt van den 12den dezer gemeld: » Men wil weten, dat door vreemde regeringen aan ons kabinet het verlangen is te kennen gegeven, om de door de landstenden, tegen den minister van justitie en van binnenlandsche zaken, bij het hoogste

geregtshof ingediende aanklagt op zoodanige wijze te onderdrukken, dat de uitspraak van een eind-vonnis door genoemd geregtshof vermeden kon worden. Men wenscht namelijk deze zaak bijgelegd te zien, uit hoofde van het ergerlijke voorbeeld, dat in Duitschland voor de eerste maal door de veroordeeling van een minister gegeven stond te worden, en hetwelk vele voor het monarchale beginsel gevaarlijke gevolgen na zich zoude kunnen slepen. Nadat in den raad van ministers bij herhaling over dit onderwerp gehandeld was, moet de meerderheid derzelve het gevoelen geuit hebben, dat er geen grondwettig middel bestond, om, overeenkomstig het geuitte verlangen, den loop des regts te stuiten, ten gevolge waarvan een andere weg werd voorgesteld, dien men dan ook bij de openingen, welke in de geheime zitting van 30 julij jl. aan de stenden-vergadering gegeven werden, heeft ingeslagen. Nemen de stenden de bij die gelegenheid ontwikkelde beginselen aan, dan zoude dit genoegzaam zijn, om, voor het vervolg, de aanklagte van ministers, uitgezonderd in geval van bijzonder opzettelijke schending der grondwet, voor te komen, en om, in stede daarvan, altijd pogingen tot schikkingen tusschen de stenden en de regering te doen plaats hebben."

ENGELAND.

LONDEN, den 21sten Augustus.

In het Huis der Lords zijn de beide bills tot hernieuwing van het charter der Oost-Indische kompagnie, en tot afschaffing der slavernij in de West-Indische kolonien, ten derde male gelezen en doorgegaan.

De beraadslaging over de hernieuwing van het charter der Engelsche bank heeft in het Huis der Gemeenten, gedurende de laatste dagen, nog tot ernstige discussien aanleiding gegeven. De heeren *Cobbett* en *Hume*, door die van gelijken stempel ondersteund, hebben zich tegen het ontwerp verklaard, vooral uithoofde van de bepaling dat het bankpapier als gangbare munt zoude beschouwd worden, waardoor zij meenden dat de speciën in waarde zouden verminderen. De meerderheid heeft echter aan het eenmaal aangenomen beginsel vastgehouden, en de derde lezing is doorgegaan.

— Over Portsmouth en Falmouth heeft men berigten uit Lissabon tot den 5 en uit Oporto tot den 11 dezer ontvangen. Het blijkt daaruit, dat de Miguellisten voorloopig van Oporto van de verovering hebben afgezien en vrij onverwacht het beleg opgebroken. Op den 7 heeft hun leger zich in beweging gesteld, en is, na alle de verschansingen en sterkten geslecht te hebben, met pakgoederen en geschut den Douro overgetrokken, zoo dat twee dagen later, aan de noordzijde dier rivier, geen krijgsbenden meer te vinden waren en de bezetting van Oporto reeds sommige der ontruimde plaatsen in bezit had genomen. De voorstad Villa Nova aan de zuidzijde der rivier gelegen scheen nog niet ontruimd en men was in groote bekommering over de magazijnen van wijn, die aldaar zijn opgeslagen, en naar men zegt, met vernieling bedreigd werden, indien dezelve niet door eene brandschatting werden vrijgekocht. Waarheen zich het Miguellistisch leger zoude begeven was nog niet bekend, ofschoon het waarschijnlijk voorkwam, dat hetzelve zich te Torres Vedras, weinige uren ten noorden van Lissabon gelegen, met den hertog van *Cadoval* zoude vereenigen, om gezamenlijk eenen aanval op de hoofdstad te doen. Genoemde hertog bevond zich aldaar nog aan het hoofd van ongeveer 5000 man, het overschot der troepen die tot de bezetting van Lissabon hebben behoord, terwijl het korps van den generaal *Molellos* te Santarem had post gevat. Of dom *Pedro* in staat zoude zijn deze vereenigde magt te weerstaan, mag men betwijfelen, daar hij in de hoofdstad naauwelijks 4000 man geoefende troepen ter zijner beschikking heeft, en de overige benden, die nog een dergelijk getal kunnen bedragen, eerst onlangs werden in dienst gesteld en nog niet geheel zijn georganiseerd. De vloot onder *Napier* werd in goeden staat gebragt, en zou eerlang weder zee kunnen bouwen. de vesting Peniche, ten noorden van Lissabon, was door de troepen van dom *Pedro* bezet, die aldaar zoo men zegt 190 stukken geschut hadden gevonden.

— Het nieuw gevestigd bestuur hield zich onvermoeid te Lissabon met de organisatie van het leger bezig. Het ontwerp, om de geheele bevolking onder den naam eener nationale garde in de wapenen te brengen, ontmoette intusschen veel tegenstand. In het ministerie waren eenige veranderingen gebragt en was onder anderen de markies van *Palmella* uit de functien van gouverneur ontslagen. De pauselijke nuntius heeft men verzocht de hoofdstad te verlaten, en bij den algemeenen maatregel is aan de jesuiten het verblijf in Portugal ontzegd.

Bij het leger van dom *Miguel* eindelijk moeten voortdurend een aantal fransche officieren aankomen, aan wien het bevel van de troepen wordt toebetrouwd.

Alle deze berigten hebben alhier de belangstelling in de Portugesche zaken op nieuw opgewekt. Daar deze over het geheel niet zeer gunstig voor de zaak van dom Pedro schijnen te luiden, ziet men met verlangen nadere tijdingen te gemoet.

— De belgische gezanten, die meermalen dezer dagen aan het ministerie van buitenlandsche zaken hebben gewerkt, hebben, nevens vorst *Talleyrand*, eene conferentie gehad met lord *Palmerston*. Ook de heer *Dedel* heeft eene bijeenkomst met dezen minister gehad. Gisteren heeft de conferentie eene zitting gehouden, waarbij de belgische gezanten tegenwoordig zijn geweest.

— Volgens berigten uit Madras, van het begin van Maart, heerschte aldaar een schrikkelijke hongersnood, en stierf er een groot aantal menschen door gebrek aan het nopdige voedsel.

— De fondsen stonden gisteren: de 3 pCt. gec. 89 à 89⅛; Nederl. 2½ pCt. 51¼; de 5 pCt. 97¼; Portugal 89½; Spanje 23½ à ¾.

Letterkundig Berigt.

HANDLEIDING *tot de kennis der Dijksbouw- en Zeeweringskunde*, door ABRAHAM CALAND, Ingenieur van de Eerste Klasse bij 's Rijks Waterstaat, lid van het Zeeuwsche Genootschap der Wetenschappen. Eerste Deel, met vier platen. Te *Zierikzee*, bij J. VAN DER VELDE OLIVIER, Boekdrukker en Boekverkooper, 1833. In 8o. gr. 393 bladz. De prijs is . . . . ƒ 6,00.

Het moet voorzeker hoofdzakelijk aan de gebeurtenissen, die het vaderland sedert drie jaren getroffen hebben en die den menschelijken geest bijna uitsluitend op de staatkunde deed rigten, geweten worden, dat men de verschijning van oorspronkelijke wetenschappelijke werken in ons vaderland, gedurende dien tijd, met de zoo zeldzame verschijning van witte raven konde gelijk stellen. Het in het licht komen van een werk, van zuiver wetenschappelijken aard, in een vak, bij ons te lande zoo zeldzaam, of beter gezegd bijna nimmer in den vorm van een leerboek voor het publiek behandeld; en wel in een vak, zoo hoogst belangrijk voor het behoud van den grond aan de zee ontwoekerd, door meeste vlijt tegen dezelve beschermd, en waarop wij met zoo veel gevoel van eigenwaarde mogen bogen, moet dan wel de algemeene opmerkzaamheid trekken. Des te streelender was dan ook het genoegen, te gevoeliger de erkentelijkheid, waarmede wij het eerste deel dezer Handleiding ontvingen, en te gereeder vond het ons, om de uitgave van dit werk zoo spoedig mogelijk door middel van ons blad bekend te maken, in de overtuiging verkeerende, dat het werk deszelfs weg zal vinden, aangezien het geene gezochte aanprijzing behoeft.

De woorden van den schrijver in zijne *Opdragt* aan Z. K. H. den Prins Veldmaarschalk: » Overtuigd van de beperktheid mijner kennis, in verhouding tot de uitgebreide grenzen van het kunstvak, hetwelk ik diene en beoefen, zoude ik zeker met deze uitgave nog langer geaarzeld hebben, ware het niet, dat ik, door aanmoediging van Uwe Koninklijke Hoogheid zelve, daartoe een' spoorslag verkregen heb, welke een langer onthoud onverschoonbaar zoude maken." - geven gedeeltelijk de drijfveren te kennen, welke hem zoo vereerend aanzetteden deze zijne vruchten eener veeljarige navorsching en oefening in het licht te geven; terwijl derzelver oorspronkelijk aanwezen, moet gezocht worden in eene uitgeschrevene prijsstoffe van het Zeeuwsch genootschap der wetenschappen te Middelburg, voorkomende in deszelfs programma van den 1sten April 1819: » Om een » handboek in de Nederduitsche taal te verkrijgen, ten dienste der onder» scheidene dijks- of polder-besturen, en allen wien daarbij het opzigt en » bestuur der zeeweringen is aanbevolen."

Het beoogde doel dezer uitschrijving, scheen den schrijver echter te beperkt toe, om iets van dadelijke toepassing en algemeen nut, voor een vak, dat zooveel omvang heeft, voort te brengen, waarop hij het genootschap voorstelde, deze stoffe in onderdeelen te splitsen, ten einde elk dezer onderdeelen, met eene voor den aard der stoffe onontbeerlijke uitvoerigheid te doen behandelen. Deze voorslag niet aangenomen en de prijsstoffe zelve onbeantwoord gebleven zijnde, besloot de schrijver, deze stoffe naar eigen smaak en ingeving te bearbeiden.

Het werk heeft daardoor eene, naar de daaraan bestaande behoefte, doelmatiger rigting bekomen, en is niet zoo zeer als een handboek, maar veeleer als een leerboek ingerigt, waarin over de oorzaken en de gevolgen der dingen met overtuigende bewijsgronden geredekaveld wordt, ten einde de dijks-directien en derzelver ambtenaren aanwijzing te doen van de verschijnselen, welke dagelijks aan de kusten en werken voorvallen; van de middelen, welke in verschillende omstandigheden behooren aangewend te worden en van de gevolgen die men daarvan te wachten heeft, opdat, langs dien weg, de gebreken der oude werken en dijken bij hen beter in het oog vallen, nieuwe gebreken vermeden en verbeteringen ingevoerd zouden worden, waarvoor onzer dijken en zeewerken allerwege nog zeer vatbaar zijn. Den verderen omvang van dit werk ontwikkelt de schrijver verder, in de voorrede, welke wij hier gedeeltelijk overnemen, daar het ons voorkomt, dat zulks voor onze lezeren het beste doel zal treffen:

» De overweging dus, dat er, op eenige weinige verspreide stukken na, » die slechts over enkele aangelegene en meesttijds zeer ingewikkelde vraagstukken van 's lands waterstaat handelen, geen werk van dezen aard, » althans niet in onze taal, bestaat, en dat daarvan het ongelukkig gevolg » is, dat vele der eerstbeginnenden in het vak, langen tijd, als in het dui» stere omtasten, en zelfs in vergevordenden leeftijd niet dan zeer weinige » vorderingen gemaakt hebben, zoodat menige verkeerde uitslag, van me» nige verkeerde beschouwing en behandeling, de ontwijfelbaarste bewijzen » oplevert, tot aanmerkelijk nadeel van polders en landen, zoowel, als » van 's lands schatkist, die vaak in het te kort der landen of polders » voorzien moet; - het nederig vertrouwen, dat mijn arbeid, hoe onvol» ledig ook, aan velen nuttig zoude kunnen zijn, inzonderheid aan polder» besturen of dijks-collegien; aan dijkgraaf-, heemraad- of waterschappen » en hunne geëmploijeerden; aan agenten van het sijndicaat; aan rent» meesters van het domein, en aan stedelijke besturen, die kanalen, ha» vens, dijken en zeewerken onder hun beheer hebben; aan aannemers van » publieke werken; aan opzigters en eleves van den waterstaat, welke de » athenéa of hooge scholen verlaten, om hunne loopbaan in het werkda» dige aan te vangen, en misschien ook aan eenige mijner medeleden van » het korps ingenieurs van den Waterstaat; terwijl welligt andere mijner

» achtingwaardige ambtgenooten er eenige nuttige wenken in vinden zullen, om deze of gene verschijnselen uit een nieuw gezigtspunt te beschouwen; in sommige hunner projecten en werken verbeteringen of wijzigingen te brengen, gelijk aan mij, onder het nadenken en schrijven van dit werk, geschied is, en dat zij even daardoor meer licht over deze of gene zaak zullen verspreiden, welke door mij verkeerd of gebrekkig mogt behandeld zijn; of wel, dat zij hieruit aanleiding zullen ontleenen, om nieuwe waarnemingen te doen, en daaruit nieuwe theorien te ontwikkelen; andere of verbeterde constructien uit te denken, en alzoo aan te vullen, wat ik open gelaten heb; en dat er alzoo eindelijk eens een, in alle opzigten, geschikt handboek, in dit voor Nederland zoo gewigtig vak, in het licht zal treden, waaruit ook de hooge staatspersonen de nodige kundigheden zullen kunnen opzamelen, ter juiste waardering van de aan hun oordeel onderworpene projecten van waterstaatswerken."

Ons bestek gedoogt geene uitvoeriger analijse van dit zoo verdienstvolle werk, dat naar ons inzien alle mogelijke aanprijzing verdient.

Dit eerste deel is in drie afdeelingen verdeeld. De eerste dezer afdeelingen handelt over de *duinen en dijken, als hoofdwaterkeeringen;* te weten: *Over den geschiktsten afstand der duinen en zeedijken van de boorden des vaarwaters; over de geschiktste strekking der duinen en dijken; over de vereischte hoogte der duinen en zeedijken; over het beste profil der dijken; over de bewerking der dijken en bewerking der dijken over slappe gronden.*

De tweede afdeeling bevat: *Over de strand, of oever-defensie;* terwijl de derde afdeeling, *over de duin- en dijk-defensie*, uitvoerig en in eenen duidelijken vloeibaren stijl behandeld is.

Vier groote uitslaande platen, door den schrijver zelven geteekend, en door de heeren *Steenwald & Comp.* met buitengewoon veel zorg en netheid, die ze doen voorkomen als op koper gegraveerd te zijn, op steen gebragt, benevens de nette druk en het goede papier geven reden te meer ter aanbeveling dezer wetenschappelijke vrucht.

159ste Koninklijke Nederlandsche Loterij.

TREKKING DER VIJFDE KLASSE.

Een-en-Dertigste Trekking. №. 18370, een prijs van *f* 1000.
Twee-en-Dertigste. » » 11305, » » » 1000.

Beursprijs der Effecten, te Amsterdam.

DONDERDAG, *den 22sten Augustus.*

pCt.	laagste koers.	hoogste koers.	koers $4\frac{1}{2}$ uur.
NEDERLANDEN.			
Werkel. schuld 2½	49 7/8	50 [illegible]	50 [illegible]
Dito dito 5	93 3/4	94 [illegible]	94 3/8
Uitgestelde dito	1 [illegible]	1 21/32	
Kansbill. dito	22 3/4	22 11/16	22 3/4
Amort. Syndic. 4½	87	87 1/2	87 5/8 a [illegible]
Dito dito 3½	71 5/8	72 [illegible]	72 3/8 a [illegible]
Schatkistbiljett. 6	102	102 1/8	
Oorlogslasten 5	99 3/4		
Leening 1831 6	102 3/4		
Handel-Maats. 4½	93 3/4		
FRANKRIJK.			
Inschr. Grootb. 3			
ENGELAND.			
Dito per 12 Aug. 3			
SPANJE.			
Certificat. Amst. 5	67 13/16	68	67 15/16
Dito *f* 1000 3	43 [illegible]	43 9/16	43 9/16
Uitges. 3 pc. Sch. 3			
Cort. Bons Lond. 5	16	16 1/8	
NAPELS.			
Certificat. *F. & D.* 5	84 [illegible]		
Dito *Falc. & Cl.* 5	86 1/2	86 3/4	86 5/8
Dito Lond. R. 5			
RUSLAND.			
Obl. *Hope* 1798 5	100 3/8	101	100 7/8
Dito dito 1828 5	101 1/2	101 1/4	

pCt.	laagste koers.	hoogste koers.	koers $4\frac{1}{2}$ uur.
Cert. dito 1831 5	92 1/2		
Obl. te London 5			
Certif. te Hamb. 5			
Inschrijv. Assig. 6	67 7/8	68	68
Certificat. dito 6	67 3/4		
POLEN.			
Aand. Loot. fl. 300	106 3/8		
PRUISSEN.			
Dito dito R. 50	91	91 1/4	91 1/8
OOSTENRIJK.			
Dito dito *f* 100			
Dito dito » 250 4			
Metalliek 5	92 7/8	93	92 7/8
Dito Lond. gen. 5			
Dito 2½			
Oblig. *Goll & C.* 5			
Dito 4			
Cert. Stadsb. dit. 2½			
Ween. Bankact. 3			
DENEMARKEN.			
Leening te Lond. 3			
BRAZILIEN.			
Dito *Rotschild* 5	70		
GRIEKSCHE.			
Dito te London 5			

Ter Antwerpsche beurs van gisteren (*22 Augustus*) waren genoteerd: Belg. 94 [illegible]; Metall. 97; P. Loten 106; Bras. 70; Sp. perpet. 68 [illegible]; 4 pCt. 54; 6 pCt. [illegible]; Uitgest. 13 [illegible]; Nap. 87; Sic. 91 [illegible]; Pruis. 91 [illegible].

Te Weenen zijn den 13 dezer de onderstaande fondsen als volgt verhandeld: Metall. 5 pCt. 99 [illegible]; 4 pCt. 85 [illegible]; *f* 100 Loten 195; Partialen 139 [illegible]; Bankactien 1216 a 1217.

*** Heden overleed, aan de gevolgen eener langdurige uitteerende Ziekte, in den jeugdigen ouderdom van ruim 29 Jaren, de Wel-Ed. Gestrenge Heer Mr. *J. C. A. PELS RIJCKEN*, in leven Practiserend Advokaat alhier, waarvan door deze aan Vrienden en Bekenden wordt kennis gegeven, door zijne diep bedroefde Ouders.

BREDA, den 21. Augustus 1833.

C. PELS RIJCKEN.
M. C. PELS RIJCKEN.
Geboren Baronnesse VAN HECKEREN.

*** Ondergeteekende, Rector van het Gymnasium te *Breda*, verwittigt bij deze, dat de aanvang der LESSEN wederom zal plaats hebben den 2den September aanstaande. Zij dus, die als *Leerlingen* zouden willen worden ingeschreven, worden verzocht, zich eenige dagen vroeger bij hem aan te melden, ten einde voor dien tijd het daartoe gevorderde Examen te kunnen ondergaan.

BREDA, den 23 Augustus 1833.

TH. VERWAIJEN,
Phil. Theor. Mag. et Litt. Hum. Doct.

*** Alhier is gevonden, eenen grooten bruin-bonten [illegible] HOND, degeen welke vermeent hiervan eigenaar te zijn, wordt verzocht zich binnen *acht* dagen in *persoon* of met *franko* brieven, onder letter X., aan de Uitgevers dezer te adresseren.

*** De Notaris *DE BOSSON*, te *Etten*, zal, in de maand September, ten overstaan van den Heer Vrederegter van het kanton *Oudenbosch*, publiek veilen en finaal verkoopen:

Eene *HOFSTEDE*, bestaande uit eene HUIZINGE, SCHUUR en ERVE; benevens eenige perceelen ZAAI- en WEILAND, onder *Etten* gelegen.

Alles breeder bij Billetten omschreven.

Op zeer voordeelige voorwaarden
UIT DE HAND TE KOOP,

Een in alle opzigten aangenaam BUITENGOED, met de daarop staande Royale HUIZING, TUINEN, VIJVER, STALLEN, BOERENWONING, SCHUREN, LANDERIJEN, enz., inzonderheid ingerigt voor een Zomer- en Winter-verblijf, liggende in het aangenaamste en gezondste der ommestreken van *Breda*; te bevragen bij den Notaris WIERCX, te *Ginneken*.

*** Er wordt gevraagd in een Logement één KNECHT, die gewoon is met *Paarden* om te gaan, liefst ongehuwd, die trouw en eerlijk van gedrag is, en daarvan de beste Getuigschriften kan produceren. Adres bij A. J. OORINX, Kastelein te *'s Prinsenhage*.

STOOMPACKET-VAART
TUSSCHEN
ROTTERDAM EN LONDEN.

In Dienst der General Post-office, voor Passagiers en Goederen.

Het vertrek der Stoompacketten van *Rotterdam* is bepaald:
Woensdag den 28 Augustus, des 's morgens ten 9 ure.

Nadere inlichting bij de Agenten aan het Bureau in *de Boompjes*, A n°. 93.

W. SMITH & COMP.
P. A. VAN ES.

*** J. A. M. W. LE SAGE TEN BROEK, Boekhandelaar te *Alkmaar*, heeft uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

EBERSBERG, *de Mensch en het Geld*, of *Inkomsten en Huishouding*. Een boek voor allen; behelzende Nuttige Raadgevingen, om *eerlijk* geld te verkrijgen, het *verstandig* te behouden en *nuttig* te gebruiken. Ter behartiging voor jonge en oude lieden, voor mindere en hoogere standen. . . . . à *f* 1,50.

De zoo algemeen gunstige beoordeelingen in alle onze Vaderlandsche Tijdschriften, die dit werk te beurt vallen, doen den Uitgever besluiten, ook wegens deszelfs geringen prijs, hetzelve aan Ouders voor hunne Kinderen, Opvoeders voor hunne Leerlingen, Jongelingen en jong Gehuwden als hoogst belangrijk en nuttig aan te bevelen.

KRACHTDADIGE GENEESWIJZE DER CHOLERA. Veertiende druk. . . . . à *f* 0,07½.

De algemeene graagte, waarmede dit blaadje ontvangen wordt, maakt het overbodig ter aanbeveling iets bij te voegen.

IEMAND eenige uren van zijne Beroepsbezigheden overig hebbende, wenschte dezelve tegen eene matige belooning, te besteden tot het vertalen van Fransche werken, voor H. H. Boekhandelaars. Adres met *franko* Brieven onder letter D. aan bovengenoemden.

Door BROESE & COMP., TE BREDA,
is gedrukt en wordt met veel succes gedebiteerd:

I. SCHETS der *Algemeene Geschiedenis* en van die des *Vaderlands*, door A. BOSSCHA, Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, Hoogleeraar aan de Militaire-Akademie. In één deel kompleet. . . . . *f* [illegible]

Dit werk is in drie Afdeelingen onderscheiden, waarvan de eerste van bl. 4-120 de Oude Geschiedenis bevat: van de schepping des menschdoms (4000 jaren voor CHRISTUS) tot aan de vernietiging van het Romeinsche rijk in het Westen (500 jaren na CHRISTUS.) De tweede — bl. 182 de Geschiedenis der Middeleeuwen (500–1500 jaren.) De derde tot aan onzen tijd.

II. GRIEKSCHE THEMATA, of *verzameling van Opstellen*, tot het aanleeren van de Grieksche taal, naar de bijgevoegde regelen der Syntaxis. Eerste klasse, 2de druk. Door *denzelven*. . . . . *f* 1,10.
——— ——— 2e en 3e klasse, 2e druk — 1,40.
——— ——— 4e klasse. . . . . . . — 1,20.

Bij bovenstaanden is gelegenheid om zich te abonneren in de MAANDELIJKSCHE LEESSOCIETEIT, à *f* 1,25 per Maand.

Te BREDA, bij BROESE en COMP, Boekdrukkers en Boekverkoopers.